

OECD ÜLKELERİ İLE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Hilal BİLGEN¹², Yeliz AYCAN¹³

Eğitim bir toplumun her alanda kalkınmasının temelidir. Bu nedenle tüm ülkeler için önemli bir konu haline gelmiştir. Çalışmamızda, OECD Raporunda (OECD Library Education at a Glance 2020) yer alan eğitim alanında en iyi ülkeler sıralamasındaki ilk beş ülkenin eğitim sistemi ile Türkiye'nin eğitim sisteminin sayısal ve ekonomik verileri ele alınarak karşılaştırması yapılacaktır. Bu kapsamda raporda yer alan öğrenci başına düşen okul ve sınıf sayıları, öğretmen sayıları ile sınıf başına düşen öğrenci sayıları, 25-34 yaş yetişkinlerin eğitim durumları verileri analiz edilecektir. Bu veriler ile bu ülkelerin öğrenci başına düşen harcama miktarları, eğitim harcamalarının GSYİH'ya oranları ve eğitim harcamalarının kamu harcamaları içerisindeki payları karşılaştırılarak analizler yapılacaktır. Çalışmada karşılaştırma yapılacak ülkeler ise Finlandiya, Estonya, Japonya, Güney Kore, Kanada ve Türkiye'dir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Harcamaları, Kamu Harcamaları, OECD

Jel Kodlar: I22, E62, Z19

COMPARISON OF OECD COUNTRIES WITH THE TURKISH EDUCATION SYSTEM

ABSTRACT

Education is an issue that has never lost its importance since the proclamation of the Republic, and has become almost a subject of the country. He pointed to the education sector with the words of Mustafa Kemal Atatürk, who laid the foundations of the Republic, "Science is the only true guide in life". For this reason, it has become an important sector for all countries. In our study, comparison of numerical and economic data of the top five countries in the ranking of the best educational systems in the OECD Reports and Turkey's education system will be made. In this context, the data on the number of schools and classes per student, the number of teachers and the number of students per class in the report will be analyzed. With these data, analyzes will be made by comparing the expenditure per student of these countries, the ratio of education expenditures to GDP and the shares of education expenditures in Public Expenditures. Countries to be compared in the study; Finland, Japan, South Korea, Estonia, Canada and Turkey.

Keywords: Education Expenditures, Public Expenditures, OECD

Jel Codes : I22, E62, Z19

¹²Matematik Öğretmeni, hilalbilgen92@gmail.com, Akhisar Ülkü Ortaokulu, <https://orcid.org/0000-0003-0290-3222>

¹³Sosyal Bilgiler Öğretmeni, yelizaycan82@gmail.com, Gördes Cumhuriyet Ortaokulu, <https://orcid.org/0000-0002-8114-4246>

GİRİŞ

Eğitim, bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istendik davranış değiştirme sürecidir. Bu süreç bireylerin tüm yaşamları boyunca devam eder. Şişman (2014)'nın belirttiği gibi eğitim, bireyin kendini tanıyıp geliştirmesini ve içinde yaşadığı topluma katkı sunarak toplumların gelişmesini ve kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. Bu yüzdendir ki eğitim, üzerinde sürekli tartışılan ve pek çok ülke için büyük bir önem taşıyan bir konudur. Coleman (2005) eğitimi, ülkelerin ekonomik kalkınma düzeylerini belirleyecek ölçütlerden biri olarak kabul etmektedir (Boydak Özan; Yaraş,2017).

Dünyadaki eğitim seviyeleri ve sistemleri ülkeden ülkeye değişkenlik göstermektedir. Ülkelerin eğitim yaptıkları harcama payları, okur-yazar oranı, öğrenci başına düşen öğretmen sayısı, okullaşma oranı gibi birçok faktör ile eğitim sistemlerinin durumlarının karşılaştırılması yapılmaktadır. Bu karşılaştırma sonuçlarına göre ülkelerin gelişmişlik düzeyleri tespit edilmektedir (Ceğer,2018: 1).

Bu amaçla yapılan karşılaştırma ve çalışmalar Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Teşkilatı (OECD) raporlarında yer almaktadır. Bu çalışmada da eğitim alanında başarılı olan OECD ülkelerinin eğitim verileri ile ülkemizin eğitim verileri karşılaştırılarak ülkemizin bu süreçteki durumunu incelenmiştir.

Bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi nitel araştırmalarda kullanılan bir tekniktir (Kıral, 2020). Doküman analizinde tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde bir örneklem üzerinden ya da ulaşılabilen bir evrenin tamamından elde edilen veriler kullanılarak analiz yapılmaktadır (Karadağ, 2010). Verilerin analizi tablolar halinde gösterilerek karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu karşılaştırmalardan yola çıkarak yorum yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

LİTERATÜR TARAMASI

Buldur (2006) tarafından yapılan Türk Eğitim Sistemi Farklı Ülkelerle Karşılaştırmalı adlı çalışmada, Türk Eğitim Sistemi farklı ülkeler ile karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırmalarda, ülkemizde okul öncesi eğitim sisteminin yaygınlaştırılması ve bu konudaki yatırımların artırılması sonucuna ulaşılmıştır (Buldur, 2020).

Arabacı (2011) Türkiye'de ve OECD Ülkelerinde Eğitim Harcamaları adlı çalışmasında Türkiye'de ve OECD ülkelerinin eğitim harcamalarını karşılaştırmış ve Türkiye'nin en az OECD ülkeleri ortalaması düzeyinde, öğrenci başına eğitim harcaması yapması gerektiğini ortaya koymuştur (Arabacı, 2011).

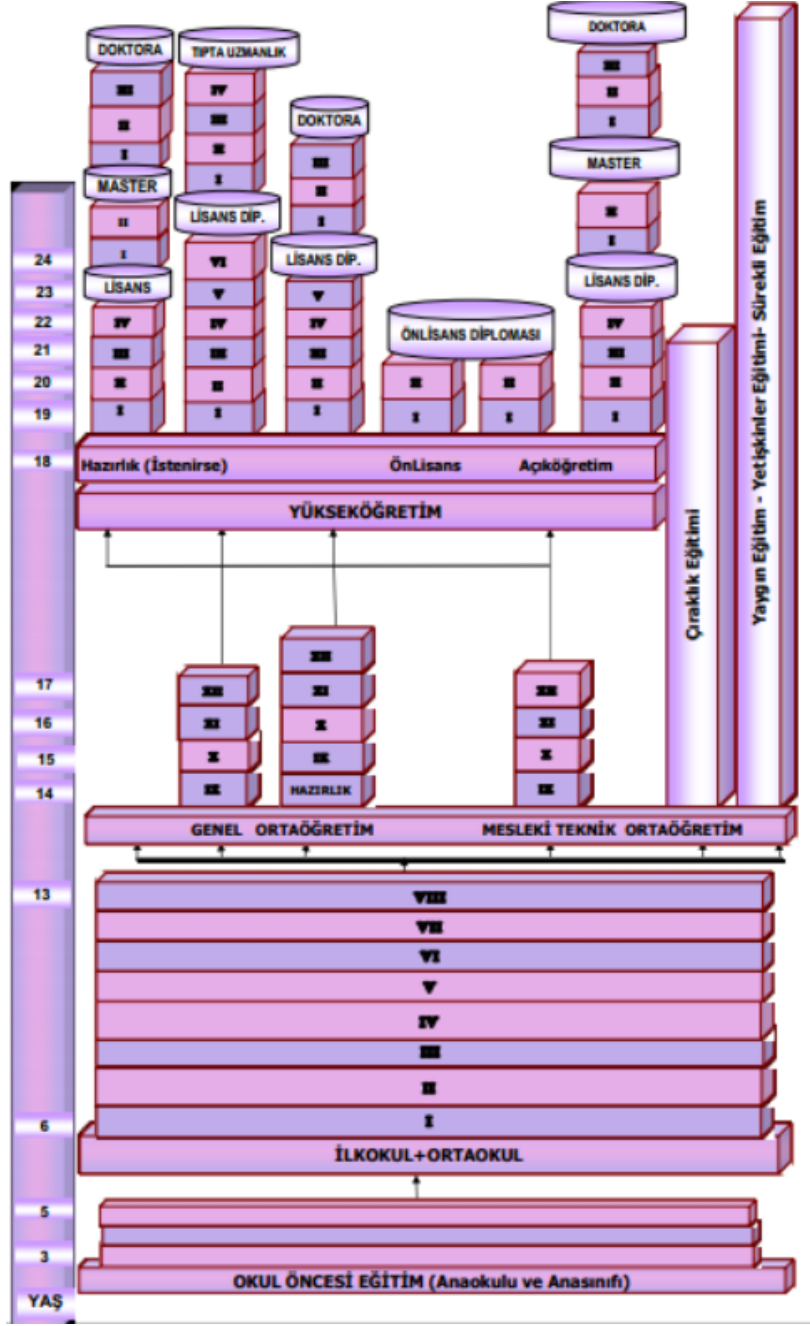
Ayrançöl ve Tekdere (2014) Türkiye ve OECD Ülkelerinde Yapılan Eğitim Harcamalarının Karşılaştırma Analizi adlı çalışmasında Türkiye'nin ve diğer OECD ülkelerinin eğitim harcamaları karşılaştırmalı bir şekilde analiz etmiştir. Özellikle Türkiye ve OECD ülkelerinde yapılan toplam eğitim harcamaları ele alınarak, öğrenci başına eğitim harcamaları yıllar itibarıyla karşılaştırılmış, eğitim harcamalarında kamu-özel fon dağılımı incelenmiş ve sonuç olarak niteliksel şekilde gelişmeyi sağlayacak kaynak tahsisi yapılması gerektiğini belirtmiştir (Ayrançöl & Tekdere, 2014).

Grey, (2020) World Class: How To Build A 21st-Century School System: Strong Performers And Successful Reformers In Education adlı çalışmasında, eğitimde güçlü performans gösteren ülkelerin başarılı reformlar elde edeceği sonucuna ulaşmıştır (Grey, 2020).

Habibi ve Zabardast (2020) Digitalization, Education And Economic Growth: A Comparative Analysis Of Middle East And OECD Countries adlı çalışmasında OECD lkeleri ile yaptığı karşılaştırmalı analizde; bilgi, iletişim ve eğitimin ekonomik büyümeye katkısının olduğu sonucuna ulaşmıştır (Habibi & Zabardast, 2020).

TÜRK EğİTİM SİSTEMİNİN OECD'DE ŞEMATİK GÖSTERİMİ

OECD, lkemizin eğitim sistemini aşağıda görüldüğü Şekilde tablolaştırmıştır. Ülkemizde 0-6 yaş okul öncesi dönem, 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul, ortaokuldan sonra merkezi sınavla girilen nitelikli liseler ve okul puanıyla girilen liselerde 4 yıl eğitim verilmektedir. Bu Şekilde lkemizde 4+4+4 Şeklinde 12 yıl zorunlu eğitim verilmektedir.

Şekil 1: Türk Eğitim Sistemi Şematik Gösterimi (Deperlioğlu, Güraksın, & Köse, 2014)

Şekil 1'de Türk Eğitim sisteminde okul öncesi eğitimden doktora kadar olan süreç gösterilmiştir. Eğitim sistemimizde ilk ve ortaöğretim zorunlu iken yükseköğretim süreci öğrencilerin taleplerine göre şekillenmektedir. Ortaöğretim sürecinde, mesleki veya genel ortaöğretim seçenekleri mevcuttur. Ortaöğretime bitirip sınavlara giren öğrenciler, aldıkları puanlarla ön lisans, lisans, enstitü ve yükseköğretim tercihlerinde bulunabilmektedirler. Lisans ve eş değeri eğitimi tamamlayan öğrenciler master ve daha sonrasında doktora süreçlerini tamamlayabilmektedirler.

1.1.1. Öğretmenler ve Öğretim Koşulları

Ülkemizde yaşayan her 100 kişiden 65'i ilk kariyer mesleği olarak öğretmenliği görmektedir. OECD ülkelerinde ise 100 kişiden 67'si öğretmenlik mesleğini kariyer mesleği olarak görmektedir. Talis 2018 raporun da insanların bu mesleği seçme nedenlerinin, öğretmenlerin toplumda iyi bir rol model olması, topluma katkıda bulunmaları, çocuk gelişimi ve çocuk psikoloji alanlarına önemli katkılarının bulunması olarak gösterilmiştir.

Ülkemizde her 100 öğretmenden 6'sı 50 yaş üzerindekiyken OECD ülkelerinde her 100 öğretmenden 34'ü 50 yaş üzerindedir. Bu durum ülkemizdeki öğretmenlerin OECD ülkelerindeki öğretmenlere göre daha genç ve dinamik olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve OCED ülkelerindeki öğretmenlerin %26'sı mesleklerinin toplumda değerli olduğuna katılmaktadır. Bu verilerden yola çıkarak öğretmenlerin %74'lük gibi büyük bir kesiminin toplumda yeterli değeri gördüklerine inanmadıkları görülmektedir (OECD iLibrary, 2019).

1.1.2. Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Öğretmenlere Oranı

Tablo 1'de öğretmenlerin 1 yıl içerisinde ders verdikleri süreler karşılaştırılmıştır.

Tablo1. Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Öğretmenlere Oranı

	Özel Kurumlar	Devlet Kurumları
Finlandiya	20,77	18,46
Kanada	14,84	13,12
Japonya	13,89	10,81
Güney Kore	13,37	11,54
Estonya	13,36	15,82
Türkiye	8,82	13,12
OECD ortalaması	12,26	13,00

Kaynak: (OECD Library Education at a Glance 2020)

Finlandiya 'da Ortaöğretim 551, Ortaokul592, İlkokul 677 saat, Japonya'da Ortaöğretim 511, Ortaokul 615 İlkokul 747 saat, Güney Kore'de Ortaöğretim 545, Ortaokul 517, İlkokul 676, Okul öncesi 782 saat, Estonya Ortaöğretim de 571, Ortaokul da 606, İlkokulda 588 okul öncesin de 1332 saat ders verdikleri görülmüştür.

Ülkemizde bu saatler Ortaöğretimde 680, Ortaokul da 712, İlkokulda 778 okul öncesinde 898 saattir. OECD otalaması Ortaöğretimde 680 saat, Ortaokulda 712 saat, İlkokulda 778 saat, okul öncesi 993 saattir. Bu tabloda Estonya'da öğretmenlerin 1 yıl içerisinde okul öncesinde ders verdikleri süre dikkat çekicidir (OECD Library Education at a Glance 2020).

1.3. 25-34 Yaş Aralığındaki Yetişkinlerin Eğitim Düzeylerinin Yıllara Göre Değişimi (%) (2009-2019)

Tablo 2’de 25-34 yaş aralığındaki bireylerin 2009-2019 yılları arası eğitim düzeyleri incelenmiştir.

Tablo2. 25-34 Yaş Aralığındaki Yetişkinlerin Eğitim Düzeylerinin Yıllara Göre Değişimi (%) (2009-2019)

		Finlandiya		Kanada		Japonya		Güney Kore		Estonya		Türkiye		OECD ortalaması	
		2009	2019	2009	2019	2009	2019	2009	2019	2009	2019	2009	2019	2009	2019
Ortaöğretim Mezunu Olmayan	Toplam	10	9	8	6			2	2	14	11	58	41	20	15
	Kadın	7	7	7	5			2	2	10	8	64	43	18	14
	Erkek	12	10	10	7			3	2	18	15	53	39	22	17
Ortaöğretim veya ortaöğretim sonrası yükseköğretim olmayan okullardan mezun	Toplam	51	50	36	31			37	28	49	46	25	24	44	40
	Kadın	44	43	30	24			35	21	43	36	20	21	41	35
	Erkek	58	56	42	38			39	34	55	55	30	26	47	44
Yükseköğretim mezunu	Toplam	39	42	56	63	56	62	61	70	37	43	17	35	36	45
	Kadın	49	50	63	71	59	64	63	76	46	56	16	36	41	51
	Erkek	30	34	49	55	52	59	58	64	27	30	17	35	32	39

Kaynak: (OECD Education at a Glance 2020)

Ortaöğretim mezunu olmayanların (lise terk, ortaokul mezunu, ortaokul terk, ilköğretim mezunu, ilköğretim terk ya da hiç eğitim almamış) oranlarına bakıldığında, Güney Kore dikkat çekmektedir. Ülkenin sadece %2’lik kısmının ortaöğretim mezunu

olmadıkları görülmüştür. Ülkemiz de ise bu oran 2009 yılında %58 iken, 2019 yılında bu oranın %41'e düştüğü görülmektedir.

Yükseköğretim mezunu olanların oranına baktığımızda %70'lik bir oranla yine Güney Kore dikkat çekmektedir. 2019 verilerine göre ülke nüfusunun yarısından fazlasının yükseköğretim mezunu olduğu görülmektedir.

Yükseköğretim mezunu oranlarında, ülkemizin de 2019 yılı verilerine göre artış gösterdiği görülmektedir. Bu oran 2009 yılında %17 iken, 2019 yılında %35'e çıkmıştır. Ülkemiz son 10 yılda yükseköğretim mezunu sayısında %105 artış sağlamıştır (OECD Education at a Glance 2020).

1.4. Kamu Kurumlarındaki Öğretmenlerin Yıllık Yasal Maaşları, OECD Ülkeleri İle Karşılaştırılması

Tablo 3'de öğretmen maaşları satın alma gücüne göre karşılaştırılmıştır. Yeni başlayan öğretmenlerin maaşlarına bakıldığında, Finlandiya ve Kanada'nın OECD ortalamasını üzerinde olduğu görülmektedir (OECD iLibrary, 2020).

Tablo3. Kamu kurumlarındaki öğretmenlerin yıllık yasal maaşları, eşdeğer ABD doları cinsinden PPP'ler kullanılarak dönüştürülmüş şekli(USD) 2019

	Başlangıç maaşı / asgari nitelikler	15 yıllık deneyimden sonra maaş / en yaygın nitelikler	Ölçeğin en üstünde maaş / maksimum nitelikler
Finlandiya	38.002	46.813	49.622
Kanada	37.980	70.698	74.757
Japonya	29.440	49.133	60.792
Güney Kore	31.511	56.648	90.084
Estonya	23.767	#YOK	#YOK
Türkiye	29.407	31.359	37.523
OECD Ortalaması	35.084	48.562	64.853

Kaynak: (OECD iLibrary, 2020)

Ülkemizde ise bu oran 35.084 olan OECD ortalamasının altındadır. 15 yıllık deneyimli öğretmenlerin maaşlarına bakıldığında, diğer ülkelerin 48.562 olan OECD ortalamasına yakın ya da ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak ülkemizde bu durum 31.359 ile OECD ortalamasının altındadır.

1.5. Eğitim Kurumlarına Yapılan Harcamaların Önemi

Tablo 4'te ilköğretim, ortaöğretim, ortaöğretim sonrası üniversite derecesinde olmayan eğitim kurumları ve yüksek öğretim kurumlarına yapılan toplam harcamanın Gayri Safi Yurt içi Hasıla oranı gösterilmiştir. Ülkemizdeki bu oranın, OECD ortalamasına yakın olduğu görülmektedir.

Tablo4. Eğitim kurumlarına yapılan toplam harcamanın GSYİH'ya oranı (2017)

	İlköğretim, Ortaöğretim ve Ortaöğretim sonrası üniversite derecesinde olmayan eğitim (MYO)	Tüm Yükseköğretim
Finlandiya	3,6	1,6
Kanada	3,6	2,3
Japonya	2,6	1,4
Güney Kore	3,5	1,6
Estonya	2,9	1,5
Türkiye	3,3	1,7
OECD ortalaması	3,5	1,4

Kaynak: (OECD Library Education at a Glance, s. 2020)

Tablo 4'de, Kanada ve Finlandiya GSYİH'dan eğitime en yüksek payı ayıran ülke olarak görülmektedir (OECD Library Education at a Glance, s. 2020). Türkiye'nin eğitim için yaptığı harcamalar OECD ülkelerine yakın gözükmesine rağmen Tablo 5'ten de anlaşılacağı üzere, öğrenci başına düşen harcama miktarı OECD ortalamasının çok altında kalmaktadır.

Tablo 5. İlk öğretimden yüksek öğretime, eşdeğer ABD doları cinsinden PPP'ler kullanılarak dönüştürülmüş, eğitim kurumları içindeki doğrudan harcama (nihai fon kaynağı)

	Tüm eğitim kurumlarına yapılan kamu harcamaları (Öğrenci başına)	Tüm eğitim kurumlarına özel harcamalar (Öğrenci başına)	Kamu kurumlarına yapılan kamu harcamaları (Öğrenci başına)
Finlandiya	11.446	191	11.909
Kanada	11.021	3.407	11.550
Japonya	8.487	3.409	
Güney Kore	8.637	3.345	11.646
Estonya	8.246	700	8.034
Türkiye	4.226	1.360	4.570
OECD Ortalama	9.524	1.706	10.102

Kaynak: (OECD Education at a Glance 2020: OECD Indicators, 2020)

Tablo 5’de öğrenci başına düşen eğitim harcamalarına baktığımızda ise en düşük harcamanın ülkemizde olduğu görülmektedir. Ülkemizdeki genç ve dinamik nüfusun fazla olması, eğitime ayrılan paydan kişi başına düşen payın azalmasına neden olmaktadır (OECD Education at a Glance 2020: OECD Indicators, 2020).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Literatürdeki yerli ve yabancı çalışmalar incelendiğinde, yapılan çalışmaların çoğunlukla doküman analizi ve doküman analizinde tarama yöntemi kullanılarak elde edilen verilerin karşılaştırılması şeklinde olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde öğretmenlik mesleği hala kariyer mesleği olarak görülmektedir. Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin çoğunluğunun genç ve dinamik olması, ayrıca teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmaları gelecek için olumlu bir tablo çizmektedir.

Finlandiya, Kanada, Japonya, Güney Kore’de özel öğretim kurumlarında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, devlet okullarından daha fazlayken Türkiye ve Estonya’da daha azdır. Türkiye’de devlet okullarında bu oran (13,12) OECD ortalamasına (13,00) yakındır.

Öğretmenlerin yıllık öğretim süreleri incelendiğinde, Türkiye’nin OECD ortalamasının altında kaldığı, Estonya’nın Okul Öncesi Eğitimde 1332 saat ile OECD (993 saat) ortalamasının çok üzerinde yer aldığı dikkati çekmektedir.

Türkiye 2009-2019 yılları arasında yükseköğretim mezunu sayısında kayda değer bir artış sağlamış (%35) ancak OECD ortalamasına (%45) ulaşamamıştır. Güney Kore eğitim düzeyleri içerisinde en çok dikkat çeken ülke olmuştur; yükseköğretim mezunu oranı %70’tir.

Satın alma gücü paritesine göre hesaplanan öğretmen maaşları karşılaştırıldığında en düşük Türkiye’de olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda OECD ortalamasının da çok altında kaldığı belirlenmiştir.

Ülkemizde eğitim kurumlarına yapılan toplam harcamalar OECD rakamlarına çok yakın iken hatta tüm yükseköğretim için yapılan toplam harcamalarda 2. sıradayken; öğrenci başına yapılan harcamalarda ise çok gerilerde olduğumuz belirlenmiştir. Burada genç nüfusun fazla olması bu süreçte etkili olmuştur.

- Eğitim veren öğretmen ve öğretim elemanlarının satın alma gücü paritesine göre maaşları OECD ortalamasına getirilmesi gerekmektedir. Bu da öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının motivasyonlarını artıracaktır.

- Bütçeden öğrenci başına ayrılan harcama miktarlarının OECD ortalamasına getirilmesi gerekmektedir.

- Bütçeden pay ayrılarak öğretmenlerin eğitim sistemi güçlü olan ülkelerle yapacağı projelerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir. Böylece verilen eğitimin kalitesi de artacaktır.

- Mesleğinde başarılı olan öğretmenlerin ekonomik açıdan teşvik edilmesi, Yüksek Lisans ve Doktora yapan öğretmenlere birtakım fırsatlar verilmesi öğretmenlerin kendini geliştirmesinin önünü açacaktır.

KAYNAKÇA

- Arabacı, İ. (2011). Türkiye’de ve OECD Ülkelerinde Eğitim Harcamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*(35), 100-112.
- Ayrançöl, Z., & Tekdere, M. (2014, Aralık). Türki ve OECD Ülkelerinde Yapılan Eğitim Harcamalarının Karşılaştırma Analizi. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-30.
- Boydak Özcan, M., & Yaraş, Z. (2017). Türk Eğitim Sisteminin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 57, 263-280
- Buldur, A. (2020). Okul Öncesi Eğitim. *Türk Eğitim Sistemi Farklı Ülkelerle Karşılaştırmalı* (s. 23). içinde Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ceğer, B. (2018). OECD Ülkeleri İle Türkiye’nin Eğitim Harcamalarının Karşılaştırılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Deperlioğlu, O., Güraksın, G. E., & Köse, U. (2014). Türk Eğitim Sisteminde Bilişim Teknolojileri Eğitiminin Yeri. XVI. Akademik Bilişim Konferansı, (s. 517-523). Mersin.
- Grey, S. (2020). World class: how to build a 21st-century school system: strong performers and successful reformers in education. *Comparative Education*(56).
- Habibi, F., & Zabardast, M. A. (2020). Digitalization, education and economic growth: A comparative analysis of Middle East and OECD countries. *Technology in Society*(63).
- Karadağ, E. (2010). Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(1), 49-71.

- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Döküman Analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(15), 170-189.
- Korlu, Ö. (2019). *Bir Bakışta Eğitim 2019'a Göre Türkiye'de Eğitimin Durumu*. Eğitim Reformu Girişimi.
- OECD. (2019). *Talis 2018 Results Teacher And School Leaders As Lifelong Learners*. OECD. doi: <https://doi.org/10.1787/1d0bc92a-en>
- OECD Better Policies For Better Lives. (tarih yok). 10 1, 2020 tarihinde <https://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=TR&treshold=5&topic=TA> adresinden alındı
- OECD Education at a Glance 2020 Indicators. (2019). OECD. <https://doi.org/10.1787/888934165833> adresinden alındı
- OECD Education at a Glance 2020. (2020). *Trends in educational attainment of 25-34 year-olds, by gender (2009 and 2019) Trends in educational attainment of 25-34 year-olds, by gender (2009 and 2019)*. <https://doi.org/10.1787/888934161805> adresinden alındı
- OECD Education at a Glance 2020: OECD Indicators. (2020). OECD. <https://doi.org/10.1787/888934164408> adresinden alındı
- OECD iLibrary. (2019). TALIS 2018 Results (Volume I). https://www.oecd-ilibrary.org/education/talis-2018-results-volume-i_1d0bc92a-en adresinden alındı
- OECD iLibrary. (2020). Education at a Glance. https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2020_69096873-en;jsessionid=d90sul47C_QMU1p01fQdjPyH.ip-10-240-5-7 adresinden alındı
- OECD Library Education at a Glance. (tarih yok). <https://doi.org/10.1787/69096873-en> adresinden alındı
- OECD Library Education at a Glance. (2020). https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2020_69096873-en adresinden alındı
- OECD Library Education at a Glance 2020. (2020). 0 25, 2020 tarihinde <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/69096873-en.pdf?expires=1603662927&id=id&accname=guest&checksum=24E98228919E112BDCA54A6B45AC1133> adresinden alındı
- OECD. (2019). *Talis 2018 Results Teacher And School Leaders As Lifelong Learners*. 10 10, 2020 tarihinde OECD Library: https://www.oecd-ilibrary.org/education/talis-2018-results-volume-i_1d0bc92a-en adresinden alındı
- Şişman, M. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş* (12. Basım). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Türk Eğitim Derneği. (2019). *Bir Bakışta Eğitim*. Ankara:Tedmen.